

gauza ere poeta gailego honek Bilintx-i buruz eginak, uste baino hobeto ezagutzen zuela adierazten digutenak. Jakina, Karmelo Etxegarai-koak, bere jakituria handia ba zan ere, bere denboran ez zuen gaurko aukerarik Manuel Curros Enríquez-en lan guztiak ezagutzeko, aldizkari eta egunkarietan hor-hemen sakabanaturik zeudelako.

Curros Enríquez, hain zuzen, Karlisten gerrateko 1875 eta 1876-ko urte haietan, Madrilgo *El Imperial* izeneko argitalpenaren kasetalari izan zen Euskal-Herrian. Eta bere berrietan bada zer ezaguturik orduko gertaereri buruz. Koronika horietako batean arkitzen da, 1876-ko urtarrilaren 21-ean kasetaren zuzendariari bidali zion gutuna, eta anitz xehetasunen artean ematen ditu gure poeta eta poemeri buruzko iritzia, baita ere Bilintx-en bertso oso bat koronika berean jasoa. Baina, gehiago oraindik, agonian egoala bizitatu zuen gure poeta. Hara hitzez-hitz berak diona: «Cuando lo supe, anoche mismo, yo, que conocía al nobilísimo *Vilinch* por varios de sus cantares y por referencias, acompañado de su buen amigo don Cirilo Latierra, fui a su casa, calle del Puerto, número 5, y lo que entonces sentí aún lo recuerdo ahora con dolor.»

Beraz, argi dago Portu-karrikako 5-garrenean bizi zala ba-ekiela, eta ez Mendizorrozko maldan, poeman zion bezala. Poetaren lizenziak zabalak izaki.

Berri hauek Curros Enríquez-en *Obras escogidas*-en jasotzen dira (Editorial Aguilar, S. A. - Madrid, 1956). Aipatu dugun zatitxo hori 791-gn. orrialdetik hartua da. Eta Etxegarai-k aipatzen zuen poema hura ere, Curros Enríquez-ek Bilintx-i eskainia, liburu berean agertzen da, 280/282 orrialdeetan, *La canción de Vilinch* izenez.

J. S. M.

UGARTE-RI GEHIGARRIAK.—1969-ko EGAN-en, 4-6 zenbakiaren *Adabakiak* sailean, 103 orrialdean *Ugarte-ri* buruz zenbait lako lehendabizikoz *Ugartek*, *ur-arte*, erderazko *entrambasaguas* edo ohar argitara eman nituen. Nere argitasunen oinharri Mitxelena-ren *Apellidos vascos* (1953) liburua hartzen nuen, ez berak esaten due-antzerako zerbait esan nahi zuela eta ez *isla*, batzuek oraindik uste duten bezala, baizik liburu hori etimologiaren oinharritzat hartzen nuelako, libururik onena dalako gai honi buruz. Eta honek ez du esan nahi hor zehar sakabanaturik askozaz ere lehenagotik ez dau-denik era honetako iritzia.

Pozgarria izan zait gai honi buruz Justo Garate-gandik hartu dudan gutuna, esanez bera ere iritzi berdinekoa dela, edo hobeto esan, berak lehendik esanik zuenarekin hain ados natorrela. Iritzi

hau, *confluencia* bezala, 1929-an agertu zuela lehen aldiz Bilboko egunkari batean eta azkenez 1969-an Boletín del Instituto Americano de Estudios Vascos (Buenos Aires) aldizkariaren 76-garren zenbakian, urtarrila-martxoa, 40-gn. orrialdean.

Gaineratzen dizkidan ohar jakingarrienak hauek dira: 1934-an Humboldt-en *Berichtigungen und Zusätze* itzuli zuenean, bertako 49... orrialdearen pean hau argitara zuela: «Creo que Ugarte es *enterríos* no siendo nunca isla, aunque lo diga Astarloa (*Apología*, 2 edición, página 87) a quien sigue casi todo el mundo.» Eta, 1935-an, Mogel-en *La Historia y Geografía de España* liburuan dakar, 315-garren orrialdean: «...entre dos riachuelos y esto quiere decir *Uarte*»; eta azpikaldean Justo Gárate-ren oharra: «Véase la pág. 271. Tiene razón, pues es como *Entrambasaguas* y *Laka*.» Eta 271-garren orri hortan, azpikaldeko bigarren deian Justo-ren oharrak dio: «*Ur* en toponimia no es agua, sino río, y *Ugarte* es entre ríos o confluencia como *Conflans*, *Coblentz* y *Cofrentes*. Jamás es isla.»

Beraz, honela argiago dago.

Esan beharrean gara ere, arestian aipatzen dugun Mogel-en lana, *La Historia y Geografía de España ilustradas por el Idioma Vasco* izeneko lan horrek, Garate jaunaren zuzendaritzan eta oharrez argitaratutakoak, Euskaltzaindiko *Euskera*-n ikusi zuela argia, XVI urtea (1935), III - IV zenbakiaren 271/315 orrialdeetan.

Bakoitzari berea.

J. S. M.

BAI, BAKOITZARI BERA; EUSKALTZAINDIAREN SORRE-RA DALA TA.—Euskaltzaindiaren urre-ezteietan, elkargoaren sorrerari buruz eta bere berrogetahamai urteko ekintzeri buruzko lantxo bat gertatu nuen, erderaz, erdal periodistak eskaturik egin nuelako. Izan ere, urre-ezteiak hurbildu zirenean, handik eta hemendik izan nituen berri eskariegatik, sekretario bezala, beharturik nengoan hola-ko zerbait egitera. Lan hau, *La Gran Enciclopedia Vasca*-ren III-gn tomoan, 381/387 orrialdeetan osatuago arkitzen da, azken ikutu batzuekin egina danez (bertatik egin zidaten eskariari erantzunez), baina era ofizialkian *Euskera*-ren XIII-gn tomoan (1968), 293/299 orrialdeetan dator, aldizkari hau Euskaltzaindiarena danez. Lan hoietan, zein batean, zein bestean, ematen ditudan berriak *Primer Congreso de Estudios Vascos* (1919-1920) eta *Euskera*, I (1919-1920) liburuetatik hartuak direla sorreraren berriak eta gainerakoak Euskaltzaindiaren agirietatik. Euskaltzaindia sortu zanean oraindik jaiotzeko nengoanez, beharturik nengoan berriok paper zaharretatik ateratzera, eta paper zaharretara joko banuen zer hoberik aipatu ditu-